

Архів з бідою.
Чортківсько-Теретманська округа ОУН

ПАПКА

для 145

паперів

Звернення Патріаршого Екзарха Укїї України
Свето-Успенської Києво-Печерської Лаври священно-
архімандрита Іоана, Митрополита Київського
і Тамбовського до пастирів і віруючих греко-ка-
тлицької церкви, що проживають у західних
областях Української РСР від 04 грудня 1945р. /Київ/

Приєднано звіт Мовстекського району ОУН про
"воєднання" греко-католицької церкви з православною
у Тереті від 28 травня 1946р.
Друкарський відбиток, машинопис

20 р.

Українські дати: 04 грудня 1945р.
28 травня 1946р.

Кількість документів: 2
Кількість аркушів: 3
Зберігати: постійно

З ЛАСКИ БОЖОЇ

СМИРЕННИЙ ІОАНН, МИТРОПОЛИТ КИЇВСЬКИЙ І ГАЛИЦЬКИЙ ПАТРІАРШИЙ ЕКЗАРХ УСІЄЇ УКРАЇНИ

ПАСТИРЯМ І ВІРУЮЧИМ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ, ЩО ПРОЖИВАЮТЬ
У ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ РСР.

„Вірую в єдину святу со-
борну й Апостольську церкву“
(9 чл. символу віри).

Напередодні своїх спокутних страждань у своїй первосвященницькій молитві Господь наш Ісус Христос молився перед Отцем Своїм Небесним про те, щоб усі, хто увірував в Нього, завжди і незмінно зберігали між собою **єдність** у своїх думках, почуттях, у вірі й любові, являючи, таким чином, собою **єдину** і **неподільну** громаду або **єдину** Церкву (Іоан. 17.11), що є, за вченням Св. Ап. Павла, не що інше—як тіло Христове, очолюване Спасителем і одушевлене Духом Святим (Єфес. I, 22—23; IV, 4—6; V, 30; Колос. I, 18—19). **Христос Глава Церкви**, і Він є Спаситель тіла (Єфес. V, 23). Єдність між Господом Ісусом Христом і істинними членами Церкви має такий самий тісний, органічний характер, як і єдність між головою та членами тіла. **Ви—тіло Христове, а парізно—члени**, говорить Св. Апостол (I Кор. XII, 27).

Отже, тісна і повна єдність як з Ісусом Христом, так і з усіма братами для людини можлива тільки в Церкві. Тільки в Церкві Христос являється як посередник єднання людей з Богом, як Шлях і Життя людей, тому що Церква—тіло, а Він—Глава її, а глава не повинна бути окремо від свого тіла.

Нині існує багато окремих християнських громад, які чимало різняться одна від одної і багато в чому суперечать одна одній. А тим часом кожна з них прибирає собі найменування церкви. Котра ж з них є Церквою Христовою істинною?

Незаперечно істинна Церква та, що веде своє встановлення від самого Христа й Апостолів (Єф. 2, 20—22) і зберігає в цілковитій чистоті і неперекрученому вигляді вчення Спасителя. Єдина істинна й апостольська Церква та, що

безумовно **правильно**, як учили Св. Св. Апостоли й Отці, сповідує християнську віру і, таким чином, з усією справедливістю може прибрати собі найменування Церкви **правовіруючої** або **православної**.

Такою Православною Церквою і є тільки греко-східна Церква. Частину цієї істинно православної Церкви становить наша вітчизняна Церква, до якої, з ласки Божої, належимо й ми.

Істинність нашої Церкви видно з того, що всі догмати її ґрунтуються на божественному вченні Самого Ісуса Христа; віру, що її вона сповідує, проповідували найближчі учні Христові—апостоли. Цю віру утверджували на соборах і в писаннях своїх святі отці і учителі древньої Христової Церкви, її сповідували мученики, що прийняли страждання за неї, і сонм інших праведників, що перебувають нині на небі.

Призначення Православної Церкви в тому й полягає, щоб завжди бути вірною охоронницею Христової віри в її **первієній чистоті і цілості**. Св. Іринеї називає Церкву „скарбницею, в яку апостоли поклали все, що належить до істини“. Православна Церква є стовп і утвердження істини (І Тим. 3, 15), і поза Церквою, як єдиною охоронницею істини християнської віри, не може бути чистого божественного одкриття, даного світові Самим Господом і його апостолами.

На превеликий жаль, „як люди спали, **прийшов ворог і посіяв куколю серед пшениці**“ (Мф. XII, 25).

Як говорить св. Кіпріян, „ворог вигадав ересі й розколи, щоб перекрутити істину і розірвати **єдність**“¹⁾.

Стався сумний факт поділу церков: Захід відокремлюється від Сходу.

У Західній церкві виникли нові вчення, запроваджувалися порядки, невідомі староапостольській церкві. На Заході почали влаштовувати церковне життя „по-своєму“,—життя, що не зовсім відповідає великим заповітам Христа Спасителя. Захід, в особі папства, пішов окремим шляхом, не угодним Богові.

Тож згадаймо, як з самого початку існування нашої держави Римські папи прагнули і наш народ повести за собою цим неправдивим шляхом. Вони розставляли свої згубні тенета руським князям, обіцяючи їм королівські вінці і нагороду за визнання їх влади. Вони проповідували хрестові походи, щоб силою зброї прихилити наших предків до своєї віри. Надто сильно натискувало католицтво на Православну Церкву в межах України, в її Західній частині, коли Південно-Західний край був під владою Польщі.

Але не дістаючи бажаних результатів, папи ухопилися за **унію**. Вони вирішили лишити православним їх обряди, зобов'язавши разом з тим визнати верховенство папи і всіх, невідомих староапостольській Церкві, римських догматів.

¹⁾ Єдність Церкви, гл. 3, ч. 2, стор. 178.

2

Згодом, крім римсько-католицької унії, була запроваджена греко-католицька, відмінною особливістю якої є те, що там, крім православних обрядів, дозволялося додержувати і догматів православної церкви.

Таким чином, унія є не що інше, як певний ступінь, **підготовка** православних до переходу в католицизм.

З метою найскорішого знищення православ'я польська шляхта, що зустріла унію з великим захопленням, стала переслідувати православних: закривати і знищувати скрізь православні храми, виганяти єпископів і священників. У містах православних городян не допускали до міських посад, утискували в ремеслах і торгівлі; на скарги їх про кривди не зважали.

Годі й говорити про страждання православного селянства, яке й раніше жило, як у чистилищі, а тепер зазнавало ще нових лих від релігійної ревності своїх панів—католиків, вірних рабів римського папи.

Історія повторюється: і в наші часи уніати, в особі визначних своїх представників, показали себе вірними слугами Ватикану, який завжди проводив лінію непримиренної ворожості до нашої православної Церкви—**єдиної, святої соборної і Апостольської Церкви.**

Волі Божій угодно було, щоб у Великій Вітчизняній війні перемога лишилась не за фашизмом, який „любий“ Ватиканові, а за Радянською країною, і наша **Православна Церква** торжествує і радіє. Радіє тому, що колись насильно відторгнуті землі—Галичини, Закарпатської України—знову воз'єднані з Радянською Україною, і в наслідок цього населення їх дістало можливість вільно сповідувати свою прадідівську православну віру, а не нав'язану папським Ватиканом унію. Радіє Православна Церква і тому, що серед уніатських братств уже є велике бажання воз'єднатися з нашою Матір'ю-Церквою, яка завжди мала і має канонічні й молитовні стосунки з усіма східними і слов'янськими церквами—своїми сестрами.

Це наступне масове повернення в лоно істинної Церкви мимоволі нагадує нам усім свято, що зветься „Торжеством Православ'я“, встановлене Церквою в пам'ять перемоги Православ'я над різними заблудженнями неправдивої людської мудрості.

У справі здійснення цього великого церковного торжества, що невдовзі має відбутися, чималу участь брала і бере так звана „Ініціативна група по воз'єднанню греко-католиків з православною Церквою“. Імена О. Др. Г. Ф. Костельника, О. Др. М. І. Мельника, і О. Др. А. А. Пельвецького увійдуть в історію, як імена поборників вселенської правди і Христової істини.

Св. Рівноапостольний князь Володимир після охрещення предків наших благав Господа зглянутися на новохрещених людей і „утвердити віру їх правдиву й непохитну“. Ця молитва його дійшла до Бога,—віра Христова утвердилася і в Києві і в усій країні нашій, і понині лишається в церкві нашій „правдивою

й непохитною", і святий обов'язок кожного з нас берегти її, як великий дар Божий, без ніякої зміни її і ухилення від неї, і в міру сил своїх закликати інако віруючих у Христа до **єдності віри** (Єф. IV, 11—13), щоб і вони разом з нами єдиними устами і єдиним серцем славили і оспівували пречесне і величне ім'я Отця і Сина і Святого Духа.

І коли, як говорить літописець, раділи земля і небо в день Хрещення Русі за Св. князя Володимира, то, безперечно, буде радість велика і на землі і на небі в день воз'єднання уніатів з Матір'ю-Церквою, всі чада якої, хрестом себе осінивши, від щирого серця покликнуть: Слава Богу, благодійникові нашому, на віки віків!

*Патріарший Екзарх Усієї України
Свято-Успенської Києво-Печерської Лаври
священноархімандрит Іоанн,
Митрополит Київський і Галицький*

4 грудня 1945 р.
м. Київ

Про "всаджання" греко-католицької церкви з православною в терені/

В тлустецькому районі справа "всаджання" греко-като. церкви з православною поки, що стоїть на місці. Острійних форм між греко-като. священством а рад. владою вона була набрала, ще осінню 1945 р. Тоді-то рад. влада зажадала була без апеляційного переходу даного священства на православне враз з вірними своєю парохії. В тій цілі були організовані збори для священств в області і рай-центри, за не підпорядкування окремих священників арештовано. Та в тюрмах були придержані по кілька місяць лів. двох священників, що прибули зі району зі заходу, як переселенці на другу кінцівку заяву, що погоджуються перейти на православне. Потім говориться, що таке саме зробили деякі місцеві священники. робили вони це дуже конспіративно, щоби в той спосіб зберегти свою шкуру і у більшовиків і серед вірних.

Потім наступили інші збори, на котрих ухвалено, що цих справ в області, прийняли скій тиск на цю справу. заявлено присутнім на зібранні священникам, що перехід так-гвалтовний не може бути з різних по цьому причин. його проведеться але за кілька літ. священникам однак наказано заходити до більшовицьких районних установ, де вони малиб слухувати різні доручення. старанно їх втягнути до роботи і наказувало з проповідниць виголошувати агітаційні бесіди. з хрилом припинення коли переконували, бо люди переставали до церкви ходити, наказано священникам в церкві виголошувати проповіді про участь людей в голосуванні до в. рад. про виплату державних податків, а останно про виплату податку. Строго заборонено дітям вчити релігії і підготовляти до першої сповіді. в школах також заборонено згадувати про бога. незалежні від того "сталінові дні" і далі стріляли до придорожних фігур і кривали "ганьбове здевайсь" нищили придорожні і цвинтарні хрести, налили кашлиці і робили вломи до церков, під час яких забирали з них все, що під руки попадає. в боротьбах випадках голотники в часі відправлення літургійного богослуження, входили в шапка до церкви. в одному випадку на великдень в часі здійснення плашничі прибули коло церкви з гармонкою і розпочали танці!

цікаву розмову провів один із священників у дваві на авдієнції у ра. другого костельника. сам костельник має бути правдоподібно високо-вченою людиною. закінчив вищі школи і зараз має три докторати. написав багато книжок, конад сто видань, котрі переведено, на різних мовах, а також англійську і французьку. коли брати його дотеперішню роботу, як заявляєть ті, що його перед тим знали мав він все нахил до зєднання греко-католицької церкви з православною в одну церкву українську. тепер він разом з мельником і іншими сучасними провідниками церкви підняв місці зєднання церкви греко-католицької з православною. дін до священника, що був у нього на евіденції сказав, що цей собор відбутися. більшовики на греко-католицькі церкви булиб зробили такий сильний тиск, що виходу з нього не було. колиб був з нашої сторони приміненій явній опортив, більшовики булиб вжили насильства і перехід вже бувби доконовані. в висліді цього на наші землі будобися населало російських "батьшок", а тоді ціх земля все наше священство будобися опинило в тюрмах і сибірі. добровільний перехід греко-като. церкви на російську православну, як це мало місце в нас, прийняли підковито терор по цьому питанні. більшовицька влада вібито погодилася, щоб ця справа еволюційнєр дорогор була погоджена на протязі кількох літ. а з той час, хто знає, що це буде заявив по тихе др. костельник до відходного з авдієнції священника.

зараз священство виконує свої церковні практики по давньому, люди погодилися зі станом який зараз є, а окремим священником про котрих згадується, що вони підписали декларацію, заборонено сповідати вірних. вони цього придержуються. в часі їхніх проповідей зараз можна почути не багато, говорять щоб брат, братову кров не проливав і. т. подібне. деякі знають що попаріжський піднявся боронити греко-като. церкви перед культурними нагонами світу. ге їх підбадьорує і в зв'язку з тим і до революційни наших змагань почали, ще краще ставитися.

ЗАСВІДЧУВАЛЬНИЙ НАПИС СПРАВИ № _____

У справі (розділі опису, закінченому описі) підшито і пронумеровано 3 (три) аркушів,

у тому числі літерні номери _____;

пропущені номери _____

+ аркушів внутрішнього опису _____

Особливості фізичного стану та формування справи	Номери аркушів
1	2

Спеціаліст

Посада

28 серпня 2018 року

(підпис)

Г. Тардамала

(ініціали (ініціал імені), прізвище)